

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 6/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. januára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť O. A. I., zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Kubovičovou, Advokátska kancelária, Tatranská 300/8, Považská Bystrica, pre namietané porušenie jeho základného práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva byť bez meškania oboznámený v jazyku, ktorému rozumie, s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu podľa čl. 5 ods. 2, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na oboznámenie s povahou a dôvodmi obvinenia v jazyku, ktorému rozumie, a práva na tlmočníka podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) a e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 T 36/2011 z 13. apríla 2012, uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 To 84/2012 zo 6. septembra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 38/2013 z 13. augusta 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. A. I. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2013 faxom a následne 26. novembra 2013 poštou doručená sťažnosť O. A. I., (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva byť bez meškania oboznámený v jazyku, ktorému rozumie, s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu podľa čl. 5 ods. 2, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na oboznámenie s povahou a dôvodmi obvinenia v jazyku, ktorému rozumie, a práva na tlmočníka podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) a e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 36/2011 z 13. apríla 2012, uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 84/2012 zo 6. septembra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 38/2013 z 13. augusta 2013.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 36/2011 z 13. apríla 2012 bol odsúdený za obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c) a d) a ods. 3 písm. c) Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest vyhostenia v trvaní 12 rokov, trest odňatia slobody v trvaní 15 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad v trvaní 1 roka.

Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4 To 84/2012 zo 6. septembra 2012 tak, že ho zamietol. Z uvedeného dôvodu podal sťažovateľ proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie. Následne najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tdo 38/2013 z 13. augusta 2013 dovolanie sťažovateľa odmietol.

Sťažovateľ konštatoval, že s rozhodnutiami súdov v jeho trestnej veci sa nemôže stotožniť, pretože nimi boli porušené viaceré práva podľa ústavy a medzinárodnej zmluvy.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na oboznámenie s povahou a dôvodmi obvinenia v jazyku, ktorému rozumie, práva na tlmočníka, a tým práva náležite sa obhajovať, sťažovateľ argumentoval takto:

„Sťažovateľ je cudzinec a vzhľadom na jazykovú bariéru bol v potenciálne slabšom postavení vo vzťahu k trestnému konaniu, nakoľko úroveň jeho znalosti anglického jazyka nie je dostačujúca, aby mohol riadne uplatniť svoje právo na obhajobu, pretože nerozumel výrazom používaným pri úkonoch v prípravnom konaní ani v konaní pred súdom, pričom v minulosti sa z toho dôvodu už v zápisniciach objavili rozpory medzi tým, čo môj klient chcel vyjadriť a tým, čo bolo v zápisnici z výsluchu zo dňa 16. 03. 2011 nakoniec skutočne zaprotokolované. Predmetná zápisnica obsahuje priznanie môjho klienta zo spáchania skutku, avšak môj klient tvrdí, že na výsluchu sa nikdy nevyjadril tak, že vie, čo prepravoval, nakoľko túto skutočnosť sa dozvedel až zo znaleckého dokazovania. Zápisnica bola sťažovateľovi predložená na podpis v slovenskom jazyku, takže môj klient nevedel, čo vlastne podpisuje a ustanovený obhajca ho neinformoval, že listina obsahuje jeho priznanie.

Môj klient počas konania niekoľkokrát požiadal o tlmočníka do jazyka Igbo, ktorý je jeho materinským jazykom, avšak jeho požiadavke nebolo vyhovené z dôvodu, že anglický jazyk je úradným jazykom v Nigérii...

Obvinený nebol schopný skutočne porozumieť príslušným informáciám, ktoré boli prezentované počas úkonov v prípravnom konaní, na hlavnom pojednávaní, ako aj v odvolacom konaní, a to aj napriek tomu, že mu bol poskytnutý tlmočník do anglického jazyka...

Z hľadiska subjektívnej stránky je nepochybne, že sťažovateľ nemal vedomosť o množstve prepravovanej látky, nevedel koľko látky obsahovali predmetné kapsule, nepoznal ich cenu, nikdy predtým nemal dočinenia s obchodom s drogami, a teda v jeho prípade absentuje dolus. Môj klient sa pred orgánmi činnými v trestnom konaní ani pred súdom nikdy nevyjadril, že poznal množstvo a hodnotu látky obsiahnutej v kapsuliach a obžaloba vedomosť môjho klienta nijakým dôkazom nepreukázala.“

V naznačených súvislostiach sťažovateľ poukázal aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Kamasinski proti Rakúsku a Brozicek proti Taliansku. Sťažovateľ podotkol, že v jeho veci orgány činné v trestnom konaní a súdy nepostupovali v súlade s touto judikatúrou, čím mu znemožnili reálne uplatnenie práva náležite sa obhajovať.

Sťažovateľ namietal aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v súvislosti s uloženým trestom. Vo vzťahu k tomuto právnemu problému dodal:

„Môjmu klientovi bol uložený trest odňatia slobody vo výške pätnásť rokov, čiže v danom prípade zákonodarca nevyklučuje zaradenie môjho klienta do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným, resp. minimálnym stupňom stráženia. Môj klient má za to, že súd voči nemu postupoval neprimerane prísne nielen vo vzťahu k výmere trestu odňatia slobody ale aj vo vzťahu k jeho zaradeniu do ústavu na výkon trestu, keď súd nesprávne interpretoval ustanovenie § 48 ods. 4 Tr. zák. Sťažovateľ psychicky veľmi ťažko nesie pobyt v ústave na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia, nakoľko sa ako doposiaľ netrestaný človek ocitol v spoločnosti recidivistov a zločincov, ktorí sú voči nemu aj silne rasisticky zaujatí.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„Okresný súd Bratislava I rozsudkom vo veci 2 T 36/2011 zo dňa 13. 04. 2012 a následne Krajský súd v Bratislave uznesením vo veci 4 To/84/2012 zo dňa 06. 09. 2012 a Najvyšší súd uznesením vo veci 2 Tdo 38/2013 zo dňa 13. 08. 2013 porušil právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 5 ods. 2 a čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. a), e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 47 ods. 4 v spojitosti s čl. 12 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I vo veci 2 T 36/2011, uznesenie Krajského súdu vo veci 4 To/84/2012 zo dňa 06. 09. 2012 a uznesenie Najvyššieho súdu vo veci 2 Tdo 38/2013 zo dňa 13. 08. 2013 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I, aby v súlade s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci znovu konal a rozhodol.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou,

porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. IV. ÚS 144/03, II. ÚS 291/2010).

K námietkam sťažovateľa o porušení jeho práv rozsudkom okresného súdu

Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojich práv podľa ústavy a dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 36/2011 z 13. apríla 2012, ústavný súd sa riadil princípom subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Z uvedeného vyplýva, že na preskúmanie prvostupňového rozhodnutia bol v prvom rade povolaný krajský (odvolací) súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa v danej veci. Odvolávajúci sa na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09).

K námietkam sťažovateľa o porušení jeho práv uznesením krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu

Ústavný súd majúci na zreteli účel práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru pristúpil v okolnostiach daného prípadu aj k preskúmaniu uznesenia krajského súdu, a to vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku pre nesplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Ústavný súd poukazuje na judikatúru ESLP (rozsudok

z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54), ako aj na vlastnú rozhodovaciu činnosť (III. ÚS 81/2012, III. ÚS 114/2010), podľa ktorej v prípade procesného rozhodnutia dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania ostáva sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského (odvolacieho) súdu, a to za splnenia obvyklých podmienok.

Keďže v právnych záveroch krajského súdu a najvyššieho súdu vo vzťahu k argumentom sťažovateľa o porušení práva na tlmočníka, a tým aj práva sa obhajovať, a to z dôvodu nepribratia tlmočníka do jazyka igbo, ako aj o porušení práva na spravodlivé súdne konanie pre nepreukázanie tvrdého zavinenia, neprimeranosť uloženého trestu a umiestnenia do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia, nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, ústavný súd namietané rozhodnutia preskúmal paralelne a vo vzájomných súvislostiach.

Podstatou a zmyslom čl. 47 ods. 4 ústavy je zabezpečiť každému účastníkovi konania pred súdom, iným štátnym orgánom alebo orgánom verejnej moci tlmočenie do jazyka, v ktorom sa vedie konanie, z akéhokoľvek iného jazyka. Oprávnená osoba tak môže v konaní pred súdom, iným štátnym orgánom alebo orgánom verejnej správy komunikovať v ktoromkoľvek jazyku, ktorý je rozdielny od jazyka, v ktorom sa vedie konanie. Prostredníctvom tohto článku ústavy sa každému (teda aj cudzincovi), kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie, zaručuje právo na tlmočníka. Právo na poskytnutie tlmočníka je však podmienené vyhlásením účastníka konania, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie (m. m. I. ÚS 38/96, III. ÚS 39/01, III. ÚS 168/2010). Per analogiam možno v tejto súvislosti poukázať na ustálenú judikatúru ESĽP, podľa ktorej pomoc tlmočníka musí obvinenému umožniť zoznámiť sa s tým, z čoho je obvinený, a obhajovať sa proti obvineniu, zvlášť predniesť súdu svoju verziu udalostí (rozsudok ESĽP vo veci Kamasinski v. Rakúsko z 19. decembra 1989, séria A, č. 168, § 74).

Ústavný súd k tomu poznamenáva, že právo na bezplatnú pomoc tlmočníka nevyžaduje písomný preklad všetkých dokumentov predkladaných na súde alebo tých, ktoré

sa nachádzajú vo vyšetrovacom spise. V niektorých prípadoch však na požiadanie obvineného by mal byť takýto písomný preklad zabezpečený. Čo sa týka tlmočenia priamo na súdnom konaní, nie je nevyhnutné, aby bolo simultánne, ba ani doslovné. Stačí, aby bolo následné a syntetické. Dokonca nemusí byť písomne a doslovné preložený ani rozsudok súdu, ak bol dostatočne odôvodnený pri jeho ústnom výroku na súdnom pojednávaní (obdobne napr. I. ÚS 257/2010, III. ÚS 573/2012).

Po preskúmaní odôvodnení rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu ústavný súd zistil, že obidva sudy sa zrozumiteľným a dostatočným spôsobom vysporiadali s námietkou sťažovateľa, predmetom ktorej bolo tvrdenie o porušení práva na tlmočníka, a tým aj práva náležite sa obhajovať. Obidva sudy zaujali k nastolenému problému totožný názor, a teda, že sťažovateľovi ako štátnemu občanovi Nigérie bol v konaní zabezpečený tlmočník z jazyka anglického, ktorý je úradným jazykom štátu, ktorého je príslušníkom. O tom, že sťažovateľ hovorí v anglickom jazyku, sa vyjadril 16. marca 2011 už v prípravnom konaní v prítomnosti ustanoveného obhajcu. V tejto súvislosti tak krajský súd, ako aj najvyšší súd konštatovali, že právo na tlmočníka je zabezpečené, ak sa konanie vedie v jazyku, ktorému dotknutá osoba (obvinený, obžalovaný) rozumie, pričom zásadným predpokladom naplnenia tohto práva je, ak táto osoba rozumie podstate obvinenia, skutočnostiam, ktoré sa jej kladú za vinu, ako aj poučeniu o právach. Podľa názoru súdov pritom nie je podstatné, že sťažovateľ by rozumel lepšie v inom jazyku (igbo) ako v tom, v ktorom sa konanie vedie. Ich zásadným argumentom bolo, že sťažovateľ porozumel podstate a materii konania, ktoré sa proti nemu viedlo, čo tieto sudy považovali za preukázané.

V odvolacom konaní krajský súd a v dovolacom konaní najvyšší súd reagovali aj na námietku sťažovateľa o tom, že nemal vedomosť o konkrétnostiach prepravovanej látky a že jeho úmysel smeroval len k preprave kapsúl. Oba sudy (jednoznačne najvyšší súd) vyslovili, že v sťažovateľovom prípade je preukázaný minimálne nepriamy úmysel podľa § 15 písm. b) Trestného zákona, čo najvyšší súd deklaroval takto: *„Zo znenia skutkovej vety výroku rozsudku okresného súdu je dostatočne zrejmý minimálne nepriamy úmysel obvineného..., teda uzrozumenie s tým, že zadováženie, prevoz a prechovávanie ním použitej*

látky je protiprávnym činom, ktorý je potrebný pred orgánmi Slovenskej republiky zatajiť (o čo sa neúspešne pokúsil). Toto uzroženie sa týka aj množstva, respektíve hodnoty prepravovanej látky. Preto je právna kvalifikácia súdom zisteného skutku správna.“ Krajský súd v tejto súvislosti konštatoval, že *„so zreteľom na počet požitých balíčkov – kapsúl a spôsob ich prepravy, by musel mať aspoň v hrubých rysoch predstavu o tom, že porušenie alebo ohrozenie zákonom chráneného záujmu spôsobiť môže a s takýmto vedomím bol uzroženený“*. Odvolací súd zároveň vyslovil názor, že v prípade sťažovateľa nemá pochybnosť o jeho zavinení vo forme priameho úmyslu.

Ústavný súd konštatuje, že odvolací súd a dovolací súd zaujali svoj právny názor aj k otázke uloženia trestu a umiestnenia sťažovateľa do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Krajský súd v tejto súvislosti uviedol, že okresný súd pri ukladaní trestu sťažovateľovi postupoval v súlade so zásadami ukladania trestov majúc na pamäti účel trestu (§ 34 ods. 1 Trestného zákona) a kritériá významné pre určenie druhu trestu a jeho výmery (§ 34 ods. 4 Trestného zákona). Krajský súd súčasne uviedol, že umiestnenie sťažovateľa na výkon trestu do ústavu s maximálnym stupňom stráženia zodpovedá dikcii zákona [§ 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona], keďže sťažovateľ bol odsúdený za obzvlášť závažný zločin. Okrem toho najvyšší súd dodal, že skutočnosť, že okresný súd nevyužil fakultatívnu možnosť a nezaradil sťažovateľa na výkon trestu odňatia slobody do ústavu s miernejším stupňom stráženia, nie je uplatniteľným dovolacím dôvodom.

Ústavný súd konštatuje, že odôvodnenia namietaných rozhodnutí krajského súdu sú jednoznačné, zrozumiteľné, opierajúce sa o relevantnú právnu úpravu a nevykazujú žiadne prejavy svojvôle.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v časti pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 47 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy, práv podľa čl. 5 ods. 2 a podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) a e) dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 4 To 84/2012 zo 6. septembra 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 38/2013 z 13. augusta 2013 vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú a z tohto dôvodu ju na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Keďže ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch, ktoré sťažovateľ v sťažnosti uplatnil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2014